

DREPT COMERCIAL

■ **Legislație. Doctrină. Jurisprudență** ■

**La elaborarea lucrării s-a folosit materialul documentar publicat
până la data de 25 martie 2015**

**Conf. univ.dr. OLIA-MARIA CORSIUC
(coordonator)**

Drd. ELENA-CLAUDIA GIURGEA

DREPT COMERCIAL

■ Legislație. Doctrină. Jurisprudență ■

Ediția a II-a revizuită și adăugită

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2015**

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Monica Stoian

Tehnoredactor: Ameluța Vișan

Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CORSIUC, OLIA-MARIA

Drept comercial: Legislație. Doctrină. Jurisprudență / Olia-Maria Corsiuc, Elena-Claudia Giurgea. – Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - București : Editura Universitară, 2015

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-28-0150-2

I. Giurgea, Elena-Claudia

347.7(075.8)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062801502

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2015

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Cuvânt înainte	13
Listă abrevieri	15
CAPITOLUL I	
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL COMERCIAL	17
1.1. Noțiunea, obiectul și definiția dreptului comercial	17
1.1.1. Noțiunea dreptului comercial	17
1.1.2. Obiectul dreptului comercial	18
1.1.3. Definiția dreptului comercial	19
1.2. Evoluția dreptului comercial	19
1.2.1. Prezentare generală	19
1.2.2. Reglementări în România	20
1.3. Izvoarele dreptului comercial	22
1.3.1. Noțiuni introductive	22
1.3.2. Izvoarele normative	23
1.3.3. Izvoarele interpretative ale dreptului comercial	25
CAPITOLUL II	
ÎNȚEPRINDEREA	27
2.1. Noțiunea și caracteristicile întreprinderii	27
2.2. Formele întreprinderii	29
2.2.1. Întreprinderea economică (comercială)	30
2.2.2. Întreprinderea civilă	31
CAPITOLUL III	
COMERCIANȚII PROFESIONIȘTI – SUBIECTE DE DREPT COMERCIAL ...	32
3.1. Noțiuni introductive	32
3.2. Categoriile de comercianți profesioniști	33
3.3. Calitatea de profesionist comerciant	37
3.3.1. Condițiile impuse pentru dobândirea calității de profesionist comerciant de către o persoană fizică	37
3.3.2. Dobândirea calității de profesionist comerciant a persoanelor juridice	39
3.3.3. Dovada și încetarea calității de profesionist comerciant	42
3.3.4. Capacitatea persoanei fizice pentru a fi profesionist comerciant. Incapacitățile	43
3.4. Incompatibilități, decăderi, interdicții și avize privind exercitarea activității comerciale	45

3.5. Răspunderea profesionistului comerciant pentru nerespectarea dispozițiilor legale privind desfășurarea activității comerciale	48
3.6. Obligațiile profesioniștilor comercianți	49
3.6.1. Generalități	49
3.6.2. Publicitatea prin registrul comerțului	50
3.6.3. Organizarea și ținerea contabilității activității comerciale	59
3.6.4. Exerțarea activității comerciale în limitele concurenței licite	63
3.7. Auxiliarii profesioniștilor comercianți	65
3.7.1. Noțiuni generale	65
3.7.2. Categoriile de auxiliari ai profesioniștilor comercianți	66
CAPITOLUL IV	
FONDUL DE COMERȚ	69
4.1. Noțiunea și definiția fondului de comerț	69
4.2. Delimitarea noțiunii de fond de comerț de alte noțiuni	70
4.3. Elementele fondului de comerț	71
4.3.1. Generalități	71
4.3.2. Elementele incorporale ale fondului de comerț	72
4.3.3. Elementele corporale ale fondului de comerț	77
CAPITOLUL V	
SOCIETĂȚILE PRIVIND ACTIVITATEA COMERCIALĂ	79
5.1. Considerații generale	79
5.2. Reglementarea juridică a societăților privind activitatea comercială	79
5.3. Noțiunea, definiția și natura juridică a societății privind activitatea comercială	83
5.3.1. Noțiunea societății privind activitatea comercială	83
5.3.2. Definiția societății privind activitatea comercială	85
5.3.3. Natura juridică a societății privind activitatea comercială	86
5.4. Elementele specifice contractului de societate	87
5.4.1. Noțiuni generale	87
5.4.2. Aporturile asociaților	87
5.4.3. Intenția asociaților de a exercita în comun o activitate comercială (affectio societatis)	92
5.4.4. Realizarea (obținerea) și împărțirea profitului	92
5.5. Formele societății privind activitatea comercială	94
5.6. Clasificarea societăților privind activitatea comercială	95
5.7. Constituirea societăților privind activitatea comercială	98
5.7.1. Actele constitutive ale societății privind activitatea comercială	98
5.7.2. Formalitățile necesare constituirii societăților privind activitatea comercială	109
5.7.3. Înființarea sucursalelor și filialelor societății privind activitatea comercială	117
5.8. Funcționarea societăților privind activitatea comercială	119
5.8.1. Noțiuni introductive	119
5.8.2. Adunarea generală	120
5.8.3. Administratorii societății	125
5.8.4. Cenzorii societății și auditul financiar	133
5.9. Modificarea societăților privind activitatea comercială	137

5.9.1. Noțiuni generale	137
5.9.2. Modificarea actului constitutiv	138
5.9.3. Modificarea capitalului social	140
5.9.4. Modificarea duratei și formei societății privind activitatea comercială	144
5.10. Fuziunea și divizarea societăților privind activitatea comercială	146
5.10.1. Noțiunea și formele fuziunii și divizării	146
5.10.2. Condițiile fuziunii și divizării societăților	147
5.10.3. Efectele fuziunii sau divizării societăților	150
5.10.4. Nulitatea fuziunii sau divizării	151
5.11. Fuziunea transfrontalieră	152
5.11.1. Noțiuni introductive	152
5.11.2. Noțiunea și formele fuziunii transfrontaliere	153
5.11.3. Condițiile fuziunii transfrontaliere	153
5.11.4. Controlul legalității și publicitatea fuziunii transfrontaliere	155
5.11.5. Efectele și nulitatea fuziunii transfrontaliere	157
5.12. Dizolvarea și lichidarea societăților privind activitatea comercială	158
5.12.1. Noțiuni introductive	158
5.12.2. Dizolvarea societății privind activitatea comercială	158
5.12.3. Lichidarea societăților privind activitatea comercială	163
5.13. Societatea europeană	171
5.13.1. Generalități	171
5.13.2. Constituirea societății europene	172
5.13.3. Funcționarea, dizolvarea și lichidarea societății europene	173
CAPITOLUL VI	
PROCEDURILE DE PREVENIRE A INSOLVENȚEI ȘI DE INSOLVENȚĂ	174
6.1. Noțiuni introductive. Reglementare. Principii	174
6.1.1. Noțiuni introductive. Reglementare	174
6.1.2. Principiile fundamentale ale procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență	176
6.2. Procedurile de prevenire a insolvenței	177
6.2.1. Generalități. Participanții la procedurile preventive	177
6.2.2. Mandatul ad-hoc	178
6.2.2.1. Definiția și caracterele mandatului ad-hoc	178
6.2.2.2. Procedura de numire și obiectivul mandatarului ad-hoc	178
6.2.2.3. Încetarea mandatului ad-hoc	179
6.2.3. Concordatul preventiv	179
6.2.3.1. Definiția și caracterele concordatului preventiv	179
6.2.3.2. Participanții și beneficiarii procedurii. Organele care aplică procedura	180
6.2.3.3. Deschiderea procedurii și oferta de concordat preventiv	182
6.2.3.4. Încheierea și omologarea concordatului preventiv	184
6.2.3.5. Închiderea procedurii concordatului preventiv	186
6.3. Procedura insolvenței	187
6.3.1. Generalități	187
6.3.2. Definiția și caracterele procedurii insolvenței	189

6.3.2.1. Definiția procedurii insolvenței	189
6.3.2.2. Caracterele procedurii insolvenței	189
6.3.3. Condițiile necesare pentru aplicarea procedurii insolvenței	191
6.3.3.1. Condiții de fond și de formă	191
6.3.3.2. Insolvența debitorului	191
6.3.4. Participanții la procedura insolvenței	193
6.3.4.1. Instanțele judecătorești	193
6.3.4.2. Judecătorul-sindic	195
6.3.4.3. Adunarea creditorilor. Comitetul creditorilor	197
6.3.4.4. Administratorul special	198
6.3.4.5. Administratorul judiciar	200
6.3.4.6. Lichidatorul judiciar	202
6.4. Desfășurarea procedurii insolvenței	203
6.4.1. Cererile introductive	203
6.4.2. Deschiderea procedurii	206
6.4.3. Efectele deschiderii procedurii	207
6.4.4. Primele măsuri	210
6.4.4.1. Notificarea	210
6.4.4.2. Declararea și verificarea creanțelor creditorilor	211
6.4.5. Situația unor acte juridice încheiate de debitor	212
6.4.5.1. Acte juridice frauduloase	212
6.4.5.2. Acte realizate de debitor privind constituirea sau transferul de drepturi patrimoniale către terți	213
6.4.6. Planul de reorganizare	216
6.4.6.1. Propunerea și conținutul planului	216
6.4.6.2. Publicarea și votarea planului	218
6.4.6.3. Confirmarea planului	218
6.4.7. Reorganizarea	220
6.4.8. Falimentul	221
6.4.8.1. Cazurile de aplicare a procedurii falimentului	221
6.4.8.2. Măsurile premergătoare lichidării bunurilor din averea debitorului	222
6.4.8.3. Efectuarea lichidării bunurilor din averea debitorului	223
6.4.8.4. Distribuirea sumelor realizate în urma lichidării	224
6.4.9. Închiderea procedurii insolvenței	226
6.5. Răspunderea pentru intrarea în insolvență	228
6.5.1. Generalități	228
6.5.2. Răspunderea civilă	229
6.5.3. Răspunderea penală	231
CAPITOLUL VII	
CONTRACTELE PRIVIND ACTIVITATEA COMERCIALĂ	233
7.1. Noțiuni introductive	233
7.1.1. Definiția și caracteristicile contractelor privind activitatea comercială	233
7.1.2. Regimul juridic al contractelor privind activitatea comercială	233
7.2. Formarea contractelor privind activitatea comercială	234
7.2.1. Principiul libertății contractuale	234

7.3. Încheierea contractelor privind activitatea comercială	237
7.3.1. Generalități	237
7.3.2. Oferta de a contracta	238
7.3.3. Acceptarea ofertei	241
7.3.4. Momentul și locul încheierii contractului	243
7.3.5. Clauzele speciale ale contractului	246
7.4. Încheierea contractelor prin mijloace electronice	247
7.4.1. Încheierea contractelor la distanță	247
7.4.2. Reglementarea comerțului electronic. Încheierea contractelor	248
7.5. Executarea contractelor privind activitatea comercială	250
7.5.1. Generalități	250
7.5.2. Principiile executării obligațiilor contractuale	251
7.5.3. Plata	252
7.5.3.1. Noțiunea plății	252
7.5.3.2. Subiectele plății	253
7.5.3.3. Condițiile plății	253
7.5.3.4. Dovada plății	256
7.5.3.5. Imputația plății	257
7.5.4. Solidaritatea codebitorilor	258
7.5.5. Punerea în întârziere a creditorului	258
7.5.6. Imposibilitatea de executare. Consecințe	259
7.6. Neexecutarea obligațiilor din contractele privind activitatea comercială	259
7.6.1. Considerații generale	259
7.6.2. Punerea în întârziere a debitorului	260
7.6.3. Executarea silită a obligațiilor	261
7.6.4. Rezoluțiunea și rezilierea contractului	263
7.6.5. Răspunderea debitorului pentru nerespectarea obligațiilor contractuale	265
7.6.5.1. Considerații generale	265
7.6.5.2. Daunele interese	265
7.6.5.3. Cauze exoneratoare de răspundere	266
7.6.5.4. Evaluarea daunelor-interese	267
7.6.5.5. Reguli privind aplicarea daunelor-interese moratorii	268
7.6.5.6. Dobânzile	269
7.6.5.7. Clauza penală și arvuna	271
7.7. Contractul de vânzare	274
7.7.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de vânzare	274
7.7.2. Condițiile de validitate ale contractului de vânzare	275
7.7.3. Efectele contractului de vânzare	278
7.7.4. Reguli aplicabile pentru anumite vânzări	284
7.7.4.1. Vânzarea bunurilor de gen	284
7.7.4.2. Vânzarea în bloc a bunurilor	284
7.7.4.3. Vânzarea după mostră sau model	285
7.7.4.4. Vânzarea pe încercate	285
7.7.4.5. Vânzarea pe gustate	286
7.7.4.6. Vânzarea cu plata prețului în rate și rezerva proprietății	286
7.7.4.7. Vânzarea de drepturi litigioase	287
7.7.4.8. Vânzarea în afara spațiilor comerciale	287

7.8. Contractul de furnizare	288
7.8.1. Definiția și caracterele juridice ale contractului de furnizare	288
7.8.2. Condițiile de validitate și efectele contractului de furnizare	289
7.8.3. Subcontractarea	290
7.9. Contractul de report	291
7.9.1. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile contractului de report	291
7.9.2. Efectele contractului de report	292
7.9.3. Lichidarea reportului	293
7.10. Contractul de societate	293
7.10.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de societate	293
7.10.2. Condițiile de validitate, forma și durata contractului de societate	294
7.10.3. Regimul juridic al aporurilor asociaților	294
7.10.4. Formele de societate	295
7.10.5. Dobândirea personalității juridice	295
7.10.6. Răspunderea asociaților fondatori și a primilor administratori	295
7.10.7. Societatea simplă	296
7.10.7.1. Generalități	296
7.10.7.2. Încheierea contractului de societate	296
7.10.7.3. Aporurile asociaților. Părțile de interes. Participarea la profit și pierderi	297
7.10.7.4. Adunarea asociaților. Administrarea societății	298
7.10.7.5. Pierderea calității de asociat al societății	299
7.10.7.6. Încetarea contractului de societate și dizolvarea societății	299
7.10.7.7. Lichidarea societății	301
7.10.8. Societatea în participație	301
7.10.8.1. Noțiunea și caracteristicile societății în participație	301
7.10.8.2. Contractul de asociere – actul constitutiv al societății în participație	303
7.10.8.3. Dizolvarea și lichidarea societății în participație	304
7.11. Contractul de mandat	305
7.11.1. Definiția și caracterele juridice ale contractului de mandat	305
7.11.2. Felurile mandatului	305
7.11.3. Contractul de mandat cu reprezentare	306
7.11.3.1. Definiția și condițiile de validitate ale contractului de mandat cu reprezentare	306
7.11.3.2. Efectele contractului de mandat cu reprezentare	307
7.11.3.3. Încetarea contractului de mandat cu reprezentare	310
7.11.4. Contractul de mandat fără reprezentare	310
7.11.4.1. Definiția și caracterele juridice ale contractului de mandat fără reprezentare	310
7.11.4.2. Reguli aplicabile contractului de mandat fără reprezentare	311
7.11.4.3. Aplicații al mandatului fără reprezentare	311
7.12. Contractul de comision	312
7.12.1. Generalități	312
7.12.2. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de comision	312
7.12.3. Condițiile de validitate ale contractului de comision	313
7.12.4. Efectele contractului de comision	313

7.12.5. Încetarea contractului de comision	316
7.13. Contractul de consignație	316
7.13.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de consignație	316
7.13.2. Condițiile de validitate a contractului de consignație	317
7.13.3. Efectele contractului de consignație	318
7.13.4. Efectele executării contractului de consignație	320
7.13.5. Încetarea contractul de consignație	320
7.14. Contractul de expediție	320
7.14.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de expediție	320
7.14.2. Efectele contractului de expediție	321
7.14.3. Răspunderea expeditorului	323
7.14.4. Încetarea contractului de expediție	324
7.15. Contractul de agenție	324
7.15.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de agenție	324
7.15.2. Condițiile de valabilitate ale contractului de agenție	326
7.15.3. Efectele contractului de agenție	328
7.15.4. Încetarea contractului de agenție	330
7.16. Contractul de intermediere	331
7.16.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de intermediere	331
7.16.2. Efectele contractului de intermediere	332
7.17. Contractul de leasing	333
7.17.1. Noțiuni introductive	333
7.17.1.1. Noțiunea, natura juridică și caracterele juridice ale contractului de leasing	333
7.17.1.2. Condițiile de validitate ale contractului de leasing	337
7.17.1.3. Formele contractului de leasing	337
7.17.1.4. Efectele contractului de leasing	339
7.17.1.5. Asigurarea bunurilor	341
7.17.1.6. Încetarea contractului de leasing	342
7.17.1.7. Litigii și alte aspecte din executarea contractului de leasing	343
7.18. Contractul de franciză	344
7.18.1. Noțiuni introductive privind franciza	344
7.18.2. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de franciză	346
7.18.3. Condiții generale privind încheierea contractului de franciză	349
7.18.4. Condițiile de validitate ale contractului de franciză	350
7.18.5. Know-how-ul	353
7.18.6. Efectele contractului de franciză	354
7.18.7. Încetarea contractului de franciză	358
7.19. Contractul de cont curent	359
7.19.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de cont curent	359
7.19.2. Efectele contractului de cont curent	361
7.19.3. Încheierea contului curent	362
7.19.4. Încetarea contractului de cont curent	363
7.20. Contractele bancare	364
7.20.1. Contractul de cont bancar curent	364
7.20.1.1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de cont bancar curent	364

7.20.1.2. Efectele contractului de cont bancar curent	364
7.20.1.3. Încetarea contractului de cont bancar curent	365
7.20.2. Contractul de depozit bancar	366
7.20.3. Contractul privind facilitatea de credit	367
7.20.4. Contractul de închiriere a casetelor de valori	367
 CAPITOLUL VIII	
TITLURILE DE CREDIT	369
8.1. Noțiunea și clasificarea titlurilor de credit	369
8.1.1. Noțiunea și caracteristicile titlurilor de credit	369
8.1.2. Clasificarea titlurilor de credit	370
8.2. Cambia	372
8.2.1. Noțiunea cambiei	372
8.2.2. Caracterele cambiei	373
8.2.3. Funcțiile cambiei	374
8.2.4. Condițiile de validitate ale cambiei	374
8.2.5. Transmiterea cambiei (girul)	378
8.2.6. Garantarea cambiei (avalul)	380
8.2.7. Acceptarea cambiei	381
8.2.8. Plata cambiei	384
8.2.9. Consecințele neplății cambiei	386
8.2.10. Executarea cambială	388
8.2.11. Excepțiile cambiale	390
8.2.12. Prescripția acțiunilor cambiale	391
8.2.13. Acțiunile extracambiale	391
8.3. Biletul la ordin	393
8.3.1. Noțiuni generale	393
8.3.2. Noțiunea și caracterele biletului la ordin	393
8.3.3. Condițiile de formă ale biletului la ordin	394
8.3.4. Plata biletului la ordin	395
8.4. Cecul	395
8.4.1. Noțiunea, caracterele și premisele emiterii cecului	395
8.4.2. Condițiile de valabilitate ale cecului	397
8.4.3. Transmiterea cecului	397
8.4.4. Garantarea plății cecului. Avalul	398
8.4.5. Plata cecului	398
8.4.6. Formele cecului	401
Teste-grilă	403
Bibliografie	426

CUVÂNT ÎNAINTE

Lucrarea de față a fost elaborată cu scopul de a oferi în primul rând studenților de la facultățile de drept și de la facultățile de științe economice un material de studiu cât mai complet privind „**dreptul comercial**“. Materialul prezentat se impune și ca un instrument de lucru util practicienilor din domeniul juridic și economic, prin îmbinarea aspectelor teoretice cu cele practice, privitoare la materia comercială, domeniu de maximă actualitate.

Prezenta lucrare reprezintă o variantă actualizată a primei ediții, publicată în anul 2009.

Noutățile acestei ediții privesc reglementarea unitară a raporturilor de drept privat în condițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, lege care a abrogat Codul comercial.

În trecut, delimitarea raporturilor comerciale de raporturile civile avea la bază conceptul de fapte de comerț (art. 3 C.com.) și a celui de comerciant (art. 7 C.com.).

În prezent, delimitarea raporturilor comerciale de cele civile are la bază conceptul de întreprindere și cel de profesionist (art.3 C.civ.).

Forma juridică de desfășurare a unei activități cu caracter profesional este întreprinderea.

Definiția dată de Codul civil exploatarea unei întreprinderi are caracter general și privește orice activitate organizată indiferent de natura și scopul acesteia.

Pentru a caracteriza o întreprindere trebuie să avem în vedere obiectul ei de activitate și scopul activității.

În cazul în care o întreprindere desfășoară o activitate economică (comercială) în scopul obținerii unui profit înseamnă că este o întreprindere economică (comercială).

Dacă întreprinderea are ca obiect o activitate neeconomică și nu urmărește obținerea profitului atunci ea este o întreprindere civilă.

Profesionistul care exploatează o întreprindere economică (comercială) are calitatea de comerciant. În acest sens art. 8 alin.(1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil prevede că noțiunea de profesionist prevăzută la art. 3 C.civ. include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil. Profesionistul comerciant care exploatează o întreprindere economică (comercială) săvârșește acte juridice, fapte juridice și operațiuni economice care pot fi calificate drept acte juridice comerciale întrucât obiectul de activitate al întreprinderii economice (comerciale) este activitatea comercială al cărui scop este obținerea unui profit. Regimul juridic al acestor acte este cel prevăzut de Codul civil și legile speciale.

Problematika complexă a dreptului comercial este analizată în cadrul celor opt capitole, pornindu-se de la aspectele generale privind ramura de drept comercial, ca ramură a dreptului privat, continuându-se cu *materia comercială*, respectiv cu întreprinderea economică (comercială), subiectele de drept comercial, comercianții profesioniști care exploatează o întreprindere economică (comercială), fondul de comerț, societățile privind

activitatea comercială, procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, contractele privind activitatea comercială și titlurile de credit.

Lucrarea cuprinde prezentarea amplă și deosebit de utilă a societăților privind activitatea comercială respectiv constituirea, funcționarea, modificarea, reorganizarea și încetarea existenței societăților. Legea nr. 31/1990 în formă modificată prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Codului de procedură civilă (Legea nr. 134/2010), dispune potrivit art. 77 folosirea terminologiei „societate/societăți” în locul celei inițiale de „societate comercială/societăți comerciale”. Titlul inițial al Legii nr. 31/1990, a fost modificat în „Legea societăților”.

Pentru a identifica societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 trebuie să avem în vedere obiectul de activitate al societății în cauză.

Considerăm că, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, reprezintă forma juridică de exploatare a unei întreprinderi economice (comerciale) în condițiile art. 3 C.civ.

Obiectul de activitate al societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 este prevăzut la art. 8 alin.(2) din Legea nr. 71/2011 „activități de producție, comerț sau prestări de servicii” denumite tradițional activități comerciale.

În condițiile actualei reglementări legale pentru a individualiza societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 trebuie folosită denumirea de „societăți privind activitatea comercială”, astfel cum am intitulat Capitolul V al lucrării de față.

În capitolul VI, ne referim la procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență care conține aspecte de detaliu privind condițiile necesare pentru aplicarea acestora, organele care le aplică, participanții la procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, efectele deschiderii procedurilor etc. în lumina reglementării actuale a acestei instituții a dreptului comercial român potrivit Legii nr. 85/2014.

Întrucât activitatea agenților economici se materializează în acte juridice comerciale, în principal în contracte care sunt izvoare de obligații, un loc aparte în lucrare îl ocupă contractele privind activitatea comercială, prezentate în capitolul VII.

Ultimul capitol al lucrării este consacrat problematicii titlurilor de credit pentru rolul pe care-l au ca mijloc de plată și de garanție în relațiile de colaborare dintre profesioniștii comercianți. Și această problematică ține cont de modificările și completările aduse legislației în materie prin: Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a C.pr.civ. și respectiv Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Lucrarea conține și un set de teste-grilă pentru verificarea cunoștințelor în domeniul dreptului comercial, de către cei interesați.

Prin întregul conținut de idei și prin forma de prezentare, dorim ca lucrarea de față să fie de un real folos celor cărora le este adresată.

Autorii

LISTĂ DE ABREVIERI

adv. lat. – adverb latin
alin. – alineat
art. – articol
B.P.I. – Buletinul Procedurilor de Insolvență
C.A. – Curtea de Apel
C.A.B. – Curtea de Apel București
C.C. – Curtea Constituțională
C.civ. – Codul civil
C.com. – Codul comercial
C.pr.civ. – Codul de procedură civilă
C.pen. – Codul penal
C.S.J. – Curtea Supremă de Justiție
dec. – decizia
disp. – dispozițiile
Dreptul – revista „Dreptul”
Ed. – Editura
H.G. – Hotărârea Guvernului
ibidem – în același loc (în aceeași lucrare)
idem – aceeași referință (același autor)
infra – mai jos (dedesubt)
I.C.C.J. – Înalta Curte de Casație și Justiție
lat. – latin
lit. – litera
M.Of.P. – Monitorul Oficial al României Partea
n.n. – nota noastră (nota autorului)
nr. – numărul
O.G. – Ordonanța Guvernului
O.U.G. – Ordonanța de urgență a Guvernului
O.I.M. – Organizația Internațională a Muncii
op. cit. – opera citată
p. – pagina

PR – Pandectele romane, repertoriu de doctrină, jurisprudență și legislație

R.D.C. – Revista de drept comercial

R.R.D.A. – Revista română de drept al afacerilor

s. – secția (a tribunalului / curții de apel)

s.com – secția comercială

s.ec. – secția economică

sent. – sentința

s.n. – sublinierea noastră (sublinierea autorului)

s.u. – secțiile unite

supra – mai sus (deasupra)

T.(M.)B. – Tribunalul (municipiului) București

T.S. – Tribunalul Suprem

urm. – următoarele

vol. – volumul

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL COMERCIAL

1.1. Noțiunea, obiectul și definiția dreptului comercial

1.1.1. Noțiunea dreptului comercial

Dreptul comercial este o ramură a dreptului privat, care cuprinde ca orice altă ramură de drept un ansamblu unitar de norme juridice privind activitatea comercială.

Activitatea comercială presupune activitatea consacrată comerțului.

Comerțul este o îndeletnicire care, prin specificul ei de practică îndelungată și repetată, a dobândit caracteristicile unei profesii.

Noțiunea de comerț este folosită în trei sensuri: etimologic, economic și juridic.¹

În sens etimologic, expresia de comerț provine din cuvântul latinesc *commercium*, care, la rândul-i, reprezintă o juxtapunere a cuvintelor *cum* și *merx*, ceea ce înseamnă „cu marfă”.² Deci, comerțul ar consta în operațiuni cu mărfuri.

În sens economic, comerțul este definit ca o activitate al cărei scop este schimbul și circulația mărfurilor de la producători la consumatori. Comerțul ar consta în operațiunile cuprinse în intervalul dintre momentul producerii mărfurilor și intrării lor în circulație, până în momentul ajungerii acestora la consumatori. Aceste operațiuni sunt realizate de comercianți, cunoscuți și sub denumirea de negustori, care sunt agenți economici diferiți de producătorii mărfurilor. Folosind această accepțiune a noțiunii de comerț, care este și cea uzuală, dreptul comercial ar putea fi definit ca totalitatea normelor juridice privind interpunerea și circulația mărfurilor de la producători la consumatori.

În sens juridic, noțiunea de comerț are un conținut mai larg decât cel al noțiunii definite în sens economic. Ea cuprinde nu numai operațiunile de interpunere și circulație a mărfurilor, pe care le realizează negustorii, ci și operațiunile de producere a mărfurilor, pe care le efectuează fabricanții, precum și executarea de lucrări și prestarea de servicii, pe care le realizează antreprenorii, respectiv prestatorii de servicii sau, în general, întreprinzătorii.

¹ G. Ripert, R. Roblot, *Traité de droit commercial*, vol. I, 13eme édition, 1988, p.1.

² În limba latină, *merx-cis* înseamnă marfă.

Având în vedere accepțiunea juridică a noțiunii de comerț, dreptul comercial este acea ramură de drept care reglementează activitățile de producere și circulație (distribuție) a mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.¹

Definirea noțiunii dreptului comercial prin folosirea sensului juridic al noțiunii de comerț se întemeiază pe dispozițiile legale privind activitatea de producție și circulație a mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.

Noul Cod civil are în vedere activitățile organizate, constând în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii [art. 3 alin. (3) C. civ.].

Potrivit art. 8 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil în toate actele normative în vigoare, expresiile „acte de comerț” respectiv „fapte de comerț” se înlocuiesc cu expresia „activități de producție, comerț sau prestări de servicii”.

În concluzie, *dreptul comercial cuprinde normele juridice care reglementează activitatea comercială, adică producerea și circulația (distribuția) mărfurilor, executarea de lucrări și prestarea de servicii.*

1.1.2. Obiectul dreptului comercial

În concepția clasică a dreptului comercial, există două sisteme care permit determinarea obiectului dreptului comercial, a sferei sale de aplicare.²

Într-un sistem, denumit sistemul subiectiv, dreptul comercial are ca obiect normele juridice aplicabile comercianților. Deci, dreptul comercial este un drept profesional; el se aplică tuturor persoanelor care au calitatea de comerciant.

După un alt sistem, denumit sistemul obiectiv, dreptul comercial cuprinde normele juridice aplicabile comerțului, adică acelor acte juridice, fapte și operațiuni, calificate de lege ca fapte de comerț, indiferent de persoana care le săvârșește.

Codul comercial român are la bază³, ca principiu, sistemul obiectiv. Art. 3 C.com. stabilește actele juridice, faptele și operațiunile considerate fapte de comerț, cărora li se aplică Codul comercial, indiferent dacă persoana care le săvârșește are sau nu calitatea de comerciant. Totodată, prin art. 7 C.com., se definește calitatea de comerciant și, implicit, limitele aplicării legii comerciale.

Noul Cod civil a consacrat sistemul subiectiv al dreptului comercial. Astfel, potrivit art. 3 C. civ., dispozițiile Codului civil se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre profesioniști și alte subiecte de drept civil. Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere. Prin profesioniști, Legea înțelege orice persoană fizică sau juridică care exploatează o întreprindere.

¹ D. Gălășescu-Pyk, *Drept comercial*, București, 1948, p. 62. A se vedea și M. de Juglart, B. Ippolito, *Cours de droit commercial*, vol. I, Ed. Montchrestien, Paris, 1978, p. 5.

² G. Ripert, R. Roblot, *op. cit.*, vol. I, p. 3-5.

³ Codul comercial a fost abrogat la data de 1 octombrie 2011, data intrării în vigoare a Codului civil conform art. 220 coroborat cu art. 230 lit. c) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M.Of. P.I. nr. 409/10.06.2011).

Conform art. 8 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, „Noțiunea de profesionist prevăzută la art. 3 din Codul civil include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum și orice alte persoane autorizate să desfășoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.”

Profesioniștii activității comerciale au calitatea de comerciant, astfel că îi vom menționa în lucrarea de față cu denumirea de comercianți profesioniști sau profesioniști comercianți.

Prin urmare, dreptul comercial are ca obiect norme juridice referitoare la activitatea comercială, norme care aparțin dreptului privat, ca și normele juridice ale dreptului civil.

1.1.3. Definiția dreptului comercial

Elementele pe baza cărora se poate defini dreptul comercial, ca ramură a sistemului nostru de drept, rezultă din cele clarificate în legătură cu noțiunea de comerț și obiectul dreptului comercial.

*Dreptul comercial este un ansamblu de norme juridice de drept privat care sunt aplicabile raporturilor juridice la care participă persoanele care au calitatea de profesioniști ai activității comerciale, comercianții.*¹

Elementele acestei definiții vor fi aprofundate prin cercetarea următoarelor instituții ale dreptului comercial: instituția întreprinderii, instituția profesionistului activității comerciale – comerciantul, instituția societăților privind activitatea comercială, instituția procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență, instituția contractelor privind activitatea comercială și instituția titlurilor de credit.

1.2. Evoluția dreptului comercial

1.2.1. Prezentare generală

Apariția și evoluția dreptului comercial poate fi confundată în fapt cu apariția și evoluția relațiilor comerciale. Începuturile acestora se regăsesc în comerțul maritim, a cărui practică era supusă și dirijată de uzuri bazate pe respectarea înțelegerilor și pe bună-credință. Uzurile aveau caracter internațional.

¹ St.D. Cărpenu, *Tratat de drept comercial român*, ediția a III-a, revizuită conform noului Cod civil, Editura „Universul Juridic”, București, 2012, p. 11; I.N. Fințescu, *Curs de drept comercial*, vol. I, București, 1929, p. 7. Pentru alte definiții, a se vedea: I.L. Georgescu, *Drept comercial român*, vol. I, Editura „Socec”, București, 1946, p. 9; G. Ripert, R. Roblot, *op.cit.*, vol. I, p. 1.

În dreptul roman nu se recunoștea existența unor norme comerciale speciale, astfel dreptul comercial era integrat în dreptul civil. În evul mediu se intensifică dezvoltarea comerțului maritim, fapt care determină apariția unui drept cutumiar. Juriștii din această perioadă istorică foloseau mecanismul contractelor și cel al obligațiilor în înțelegerea anumitor instituții de drept comercial.

După prăbușirea Imperiului Roman, concomitent cu apariția statelor cetăți italiene, se poate vorbi și de o dezvoltare a comerțului terestru, proces care impune crearea unui sistem propriu de reguli de drept în care își află originea multe din instituțiile comerciale moderne cum ar fi: băncile, societățile comerciale, falimentul.

De asemenea, o importanță deosebită în formarea dreptului comercial o are dezvoltarea schimburilor prin intermediul iarmarocelor, unde tranzacțiile și executarea acestora erau reglementate de reguli speciale caracterizate prin celeritatea procedurilor.

Franța a fost prima țară în care a fost legiferat comerțul. Începând cu edictul lui Carol al IX-lea dat în anul 1563, prin care s-au creat jurisdicțiile consulare – aplicabile numai comercianților –, continuând cu ordonanțele lui Ludovic al XIV-lea, din 1673 privind comerțul terestru și cele din 1683 privind comerțul pe mare – cunoscute sub denumirea de Ordonanțele lui Colbert – opera de legiferare culminează cu *adoptarea în anul 1807, în timpul lui Napoleon, a Codului comercial francez.*

Acest cod a fost preluat și de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic la acea vreme ca Italia, Spania, Olanda, Anglia, conferindu-i acestuia o recunoaștere valorică prin universalizare.

În Italia, datorită evoluției politice, apare un cod comercial care va fi adoptat în anul 1882, cod ce va sta la baza inspirației în elaborarea Codului comercial român din 1887. Codul comercial italian își încetează aplicabilitatea în 1942 o dată cu adoptarea unui nou Cod civil care cuprinde o reglementare unitară a dreptului privat, reglementând și raporturile juridice comerciale, renunțându-se, astfel, la autonomia dreptului comercial.

În Germania, încă din anul 1900, este în vigoare atât Codul civil cât și Codul comercial, acesta din urmă fiind fundamentat pe concepția subiectivă asupra dreptului comercial.

În Anglia și în SUA sistemul juridic este total diferit de cel european, prin caracterul său cutumiar (*common-law*), care se aplică atât comercianților cât și necomercianților.

1.2.2. Reglementări în România

Relațiile comerciale au avut parte de o reglementare care, în linii mari a urmat evoluția normativă în domeniu din țările dezvoltate ale Europei. Astfel, la început, comerțul era reglementat de *obiceiul pământului*, iar cu trecerea timpului au apărut și unele reglementări scrise cu caracter general, cum sunt: *Pravila lui Vasile Lupu, Îndreptarea legii a lui Matei Basarab.*